

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvtiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Q[uo]d filius dei et p[ro]cede[n]s ex eo sp[irit]us S. in eo assimilat[us] sit
q[uo]d dixit domin[us] Mosi, co[n]grega mihi. Ixx uiros, et aufera[m] de
sp[irit]u tuo, trada[m]q[ue] eis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

partim, ubi uidentur ipsi condemnati & pleriq; mortificati: facient autem uniuersaliter in die iudicij, palam ipsi iudices cōspecti super oēm spūcītā & omē iniquitatem, & oēs sordes abominationis, ut abhiciant eas in locū immundū, in profundum inferni.

¶ Quod secundum similitudinem barum trium operationum vnius d' lectionis, debeamus uiuari ad intelligentiam, quod pater & filius & spiritus sanctus tres personae vnuus deus sit.

Ca. XVIII.

Pectabile (ut arbitror) imaginē habemus hic, per quam nobis inspicibilem speculari, & ex parte cognoscere ualeamus splendorē solis aeterni. Ecce enim tres operatōes dilectōis, nec tamen tres dilectionēs, sed una dilectio est: Et ecce tria spiramēta hominīs, anima & cor, & utroq; fortitudo, nec tamen tres spūs unius hominīs, sed unus spūs est. Sic dei tuī, o Israhel, tres personae sunt

Pater & filius & spūs sanctus: nec tamen tres dñi, sed unus est deus. Nonne aliud agit anima, & aliud cor sive mens humana? anima quippe totū corpus uiuiscat, & cuncta corporis officia per quinq; sensus dispensat: cor autem sive mens in cōspectu animæ est, & cū ea graditur, ac præscribit ei cūcta quæ faciat utilia. ¶ Sic quodāmodo deus pater uiuens in semetipo uita est sempiternus; filius autem sive uerbū ipsius in ipso est & in ipso erat, puidens ut faceret cuncta ualde bona, ita ut dicat ip̄m uerbū, ipsa sapientia. Quando præparabat ccelos aderā, quando certa lege & gyro uallabat abyssos, quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum, qn̄ circūdabat mari terminū suū, & legē ponebat aquis, ne transiret fines suos, qn̄ ap̄ pendebat fundamenta terre, cum eo eram, cuncta componens. Pene sic de anima architectū, qui basilicā istā sive munitionē illā ædificauit, loquatur cor sive mens ipsius, qn̄ preçō gitabat mensuras longitudinis, latitudinis, & altitudinis ædificij huius, quādo certa lege numerorū distinguebat columnas & intercolumnia, sive turres & interturriā eius, qn̄ eligebat lapides quadratos sive quadrangulos quos in fundamēto poneret, cū ea eram, cuncta cōponens. Neq; em̄ aliter ista præcogitaret, nisi cor sive mens cū ea esset, id est, nisi anima rationalis sive artificioſa existeret. ¶ Sed quid multa? Memento (ait quidā) qd̄ ignores opus eius, de quo cecinerunt uiri. Omnes homines uidēt eum, & unusquisq; intuetur procul. Ecce deus magnus uincens sciam nřam, numerus annorū & eius inestimabilis. Si opus eius, id est seipm̄ ignorat homo factus em̄ est ad imaginē dei, & cūcirco recte dicitur, quasi proprium op̄ ei, quātomagis ip̄m ignorat. Non em̄ ip̄m sed de ipso cecinerunt uiri, scilicet Moyses iste & cæteri sancti, qui maxime habuerunt sciam dei, hinc quidā illorum dicit: *Quis uidit eū, & enarravit, & quis magnificauit eū sicut est ab initio?* Procul uidēt omnes, procul intuetur unusquisq; procul (inquit) id est, per speculum & in ænigmate: *Vt autē uideatur facie*

Sicutudo trinitatis in opere dilectionis

Pater & filius
in diuinis, sicut
anima & mens
eius in hoīe.
Proverb. 8

Iob. 38:

Eccl. 45,

1. Cor. 13

¶ Quod filius dei & procedens ex eo spiritus sanctus, in eo assimilatus sit quod dicitur dominus Moysi congrega mibi septuaginta viros, & auferam de

spiritu tuo, tradamq; eis.

Caput .XIX.

Atius secundum lectionem prescriptam tractare poterat de gloria seu claritate uultus Moysi, sive apertione libri quondam signati, sed nos tui nominis o trinitas deus in isto loco thesaug; inuenisse contenti, quod est nostri propositi, recor demur & illud de gloria eiusdem Moysi, quod ptinet ad processionē spiritus sancti. Diximus namq; superioris in quo prophetis & patriarchis, quod non confunditur uocatio deus, scilicet in Abrahā, Isaac, & Iacob, trinus & unus deus assimilatus fuerit, nunc scđm hoc mysteriū spūs sancti, promptū est dicere, qualiter in manu Moysi quoq; assimilat⁹ fit. ¶ Crescēt gloria Moysi, creuit & inuidia populi, in tñ quod Moysi intoleranda res uisa est, & ait ad dñm: Cur affixisti seruum tuū? Quare non inuenio grām coram te? & cur im posuisti pondus uniuersi populi huius super me? Et cætera usq; fin ā aliter tibi uidet, obficio ut interficias me, & inueniā grām in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. ¶ Opera pretiū est animaduertere qd̄ dicimus, quia Moyses exemplū oīm prælatorū qui bene præfunt, nimia à subditis inuidia patiebat, ita ut uidere fī tortuē huius importabile pondus: quia cū esset mitissimus super oēs hoīes, q; morabant in terra, blasphemabat à detrahētibus & murātibus, tanq; hō clatus & gloriæ nimis auditus, in tñ ut nec frater ip̄s Aaron nec soror

Heb. 11

Quō in Moy
se assimilata ē
trinitas.
Num. 11Moyses exem
plar oīm præ
latorum.
Num. 12

F 3 Maria

LXVI. RUPER. ABBA. DE GLORIF. TRINI.

Maria pepererint illi ab huiusmodi iniuria. Dixerunt em: Num per solū Moysen locu-

tus est dñs? Nōne & nobis similiter locutus est? Ex verbis ipsius dicētis ad dñm: In autali-

ter tibi uidet, obsecro ut interficias me, & iuueniā grām in oculis tuis, ne tantis afficiar malis

promptū est agnoscī, quāta doloris tēpestas in corde eius fuerit. ¶ Et dixit dñs ad Moysen

Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israhel, quos tu nosti qđ senes populi sint

ac magistri, & duces eos ad ostiū tabernaculi secederis, & facies ibi stare tecū, ut descendam

& loquar tibi, & auferam de spū tuo, tradamq; eis, ut sustentēt tecū onus ppli, & non tu so-

lus graueris. Venit igitur Moyses & narrauit populo uerba dñi, cōgregans septuaginta ui-

ros de seniorib; Israhel, qđ stare fecit circa tabernaculū. Descēditq; dñs p nubē, & locut⁹ ē

ad eū, auferēs de spiritu qui erat in Moysē, & dans septuaginta viris. Cūq; requieuerit in

eis spū, pphetauerunt, nec ultra cessauerūt. ¶ Mira pietas dei, mira benignitas Moyse.

Quo em̄ alio modo melius satis populo facere potuit, quatenus nō uidelicet uelle solus glo-

riari. Sed & hoc p̄z uisum est ei, qđ septuaginta viros gloriæ suæ participes habere men-

it, nisi etiā oēm pplim optaret, s̄lī posse in dñi gloriari. Cū em̄ currēns puer nūciasset ei, di-

cens: Heldad & Medad, pphētant in castris: statimq; Iosue filius Num, minister Moyse,

& electus e pluribus, diceret: dñe mi Moyses prohibe eos, ad hæc ille. Quid(ingr) æmula-

ris pro me. Quis tribuar, ut oīs ppli prophetet, & det eis dñs spiritum suum.

¶ Quod partem gloriæ Ad Moyse, scilicet p̄z op̄hetiam, illi septuaginta viri accepe-

rint, non etiā operationem virtutum sicut Iosue, de quo dixit domi-

nus, & dabisici patrē gloriæ tuæ, & quod hoc intēderit, dicen-

do, auferam de spiritu tuo. Caput .XX.

Auferā de spi-
ritu tuo. Quō
recte intelligi-
tur

Dabis Iosue
partē gloriæ
tuæ. Num. 27

Iosu. 3.
Exod. 14

Num. 11

Ignis h̄c simi-
litudinem ad
dona spūs fa-

Ntequam huius rei geste ingrediāmur sacramētū iuxta tenorē propositi, quo
glorificare proposuimus, & que de filio ut de patre procedente spiritū sanctū, li-
bet paulisper immorari, hic in sensu literali: quia dñs taliter dixit, & auferā de
spū tuo, tradāq; eis, ite & qđ scriptura dicit, & locutus est ad eū, uidelicet ad Moy-
sen, auferēs de spū qui erat in Moysē, & dans septuaginta viris. Quid em̄: Nō poterat illis
date spiritum suum, nisi diminueret spiritum Moyse, id est, spiritum, quē dederat Moyse.
Hoc recte quereres, si ita dixisset, & auferā tibi. Nunc aut̄ absolute dixit, & auferā, qđ non
est aliud, nisi ac si dixisset, & accipiā de spū tuo, tradamq; eis, id est, nō quantuhabestu ex di-
uisionibus ḡra & spiritū sancti, sed partē aliquā huius gloriæ tuæ dabo eis. ¶ Sic em̄ de nomi-
natissimo Iosue postmodū ipē dñs dicit: Et dabis ei præcepta cunctis uidētibus, & partē
gloriæ tuæ, ut audiat eū omnis synagoga filiorū Israhel. Et ita factū est. A quā Iordanis di-
uisiæ sunt, dicens dñs ad Iosue, hodie incipiā exalte te, corā omni I Israhel, oīc p̄p̄l transfi-
uit per arentē alueū, & hæc fuit pars gloriæ Moyse, qui glorificatus est elevando uirḡ su-
am, & diuidēdo mare ut graderetur filii Israhel in medio mari per siccū Pars(inquam) glo-
riæ fuit. Nam in ista gloria, scilicet in operatione tantæ uirtutis hoc plus fecit Moyses qđ
rursum extēdit manū cōtra mare reuerlæq; sunt aquæ, & operuerunt currus & equites cun-
cti exercitus Pharaonis, nec unq; qđ superfuit ex eis. Cætera quoq; si memores, ueraciter di-
ciū animaduertis de Iosue, & dabis ei partē gloriæ tuæ. Non em̄ tantus fuit in omnibus si-
gnis atq; portentis, ut fuit Moyses, quæ fecit p eum dñs, corā Pharaone & Aegyptiis, &
corā uniuerso Israhel. ¶ Igitur quod dixit dñs, & auferā de spū tuo, & dabo septuaginta ui-
ris, nō aliter oportet intelligi, quā ac si dixisset. & dabo illis partē gloriæ tuæ, sicut dixit de
Iosue, Pars em̄ gloriæ Moyse, pphētia fuit, extra quā nihil gloriæ uitios illos accepisse scri-
ptura meminit, dicens. Cūq; requieuerit in eis spū, pphetauerūt, nec ultra cessauerūt. ¶ Tō
tū qđ dicere molimur, p paruæ rei similitudinē demōstrare promptū est, Ecce ignis, cū sit
corpus, absq; sui diminutiō diuiditur, & absq; sui detrimēto se se diffundit, ut quantas libet
inde partes auferamus. Sed nunquid ei, uidelicet igni, magno siue exiguo, luminari seu grā
di seu paruo, quip̄ia auferimus, dū luminaria plurima, prout uolumus, accendēdo quāta
partes de uno auferimus. Nimirū quantaslibet diuisus in partes, ignis, de quo uis luminari,
mutuatā tñ luminis detrimēta nō nouit. Sic de isto dñs dicere potuit, auferā de spiritu tuo,
tradamq; eis, ac si diceret, de pluribus gratijs, tibi collatis, gratiam unam, gratiam propheti-
cam impartiar illis.

FINIS LIBRI QVINTI.

Ruperi